

HORIA HULUBEI
- Fondatorul școlii de fizicieni atomiști din România -

S-a născut la 15 noiembrie 1896 la Iași, „într-o căsuță din Tătărași, str. Trompetei, nr. 44, acoperită în acea zi cu zăpadă”, așa cum mărturisea el, în cuvântul de răspuns, la festivitatea de sărbătorire în cadrul Academiei a venerabilei vârste de 70 de ani.

După terminarea cursului primar, se înscrie la Liceul Internat din Iași (azi, Colegiul Național „Costache Negruzzi”), pe care-l absolvă ca șef de promoție în 1915, fiind nominalizat pe panoul de onoare al liceului, iar bacalaureatul îl termină primind certificarea „cu distincție”. De altfel, calitățile sale intelectuale vor fi apreciate elogios mai târziu chiar de Jean Perrin, cu care se va întâlni mai târziu, după terminarea războiului, respectiv a studiilor universitare de la Iași.

Horia Hulubei, considerat părintele fizicii nucleare românești, a avut cu adevărat o viață plină de peripeții. Astfel, după terminarea liceului, intră student la Universitatea din Iași. Începând însă războiul, este mobilizat și obligat să-și întrerupă studiile și ia parte la bătălia de la Mărășești, cu gradul de sublocotenent. Se constituie un grup de tineri, în care este inclus ca urmare a dispozițiilor date de șeful misiunii militare franceze în România, generalul Berthelot, pentru a se pregăti și a deveni pilot militar. După mai multe peripeții, este calificat apt pentru a deveni pilot de avioane de vânătoare.

Revine în țară și este trimis pe front, dar avionul său este atins și e nevoit să aterizeze forțat, fiind rănit și spitalizat mai multe luni, după care-și reia lupta, tot ca aviator. Acest incident îl va pune în situația de a fi decorat cu Ordinul Legiunea de Onoare.

După terminarea războiului, își reia vechea pasiune pentru știință, redevenind student în 1922, tot la Universitatea din Iași, iar în 1926 trece licența cu Magna cum Laude în științele fizico-chimice. Intră în învățământul superior, tot la Universitatea din Iași, mai întâi ca preparator și apoi asistent, în cadrul Catedrei de Chimie-Fizică. Anul următor, 1927, pleacă în Franța, unde lucrează fără întrerupere până în 1938, ca cercetător în laboratorul de Chimie Fizică de la Sorbona, unde-l cunoaște și se împrietenește cu renumitul savant Jean Perrin. Datorită perseverenței și seriozității sale, obține titlul de doctor (1933), fiind promovat Director de cercetări la Universitatea din Paris, dar nu-și abandonează colaborarea cu Universitatea din Iași și cu cea din București, unde mai întâi este conferențiar și apoi profesor universitar. Fiind cadru didactic universitar, nu-și abandonează activitatea de cercetare științifică, deosebit de fructuoasă, astfel, în 1941, este numit rector al Universității din București, unde continuă până în 1944.

Impunându-se ca om de știință, dar și ca rector, profesorul Horia Hulubei va îndeplini și o serie de misiuni diplomatice, la solicitarea lui Mihai Antonescu, care era ministru de externe. Astfel, în februarie 1942 merge în Germania și apoi în Austria, Elveția, Franța, Spania, Turcia, unde, pe lângă

contactele științifice, a avut de îndeplinit și misiuni diplomatice, în special pentru a contacta aliații și a tatona posibilitatea ieșirii României din război, prin ruperea legăturilor cu Germania. După 23 august 1944 este înlăturat din funcția de rector, dar a rămas ca profesor la Universitate. Pentru scurt timp, de câteva zile, în 1945 (aprilie) este arestat la domiciliu de către corpul detectivilor, condus atunci de către celebrul personaj de tristă amintire Alexandru Nicolschi, care dorea să știe cu cine s-a întâlnit Hulubei în străinătate pe linie diplomatică.

După câteva zile, însă, marele om de știință este lăsat liber, la insistențele unor prieteni influenți de stânga, printre care și matematicianul Simion Stoilov.

După lansarea bombelor nucleare din august 1945, de către americani, în Japonia, toate statele lumii au început să se intereseze de problema fizicii nucleare. Adică se deschidea era energiei atomice, iar în România singurul specialist recunoscut pe plan mondial era Horia Hulubei. Academia Republicii Socialiste Române se întrunește la 27 mai 1949 și, la propunerea Secțiunii de Științe Tehnice și Agricole, plenul Academiei RSR aprobă înființarea unui Institut de Fizică, drept Institut al Academiei. Prezidiul Academiei este împuternicit a aproba Regulamentul de organizare și funcționare al Institutului, hotărând în același timp să i se încredințeze profesorului Horia Hulubei conducerea lui, înștiințându-l prin adresa din 6 iulie 1949 (semnatari: Președintele Academiei, profesorul Tr. Săvulescu și Secretarul general, profesor ing. Gheorghe Nicolau). Profesorul Horia Hulubei ține să onoreze cât mai repede cu putință acest Institut, de altfel, visul său declarat, așa cum mărturisește după înființarea acestuia, la 1 septembrie 1949: „Una din satisfacțiile mele cele mai mari este că prin înființarea acestui Institut de Fizică Atomică s-a realizat posibilitatea de a crește în țară cadre de fizicieni, cunoscuți eminenti, din care mulți cu lucrări deja cunoscute în lume, aducând prestigiu științei românești și asigurând schimbul de mâine în acest sector. Ei realizează un aport însemnat pentru economia țării prin lucrările lor”.

Cum este firesc, prin activitatea sa deosebită, el are o serie de contribuții remarcabile în domeniul fizicii nucleare și nu numai.

Pentru edificare încercăm a enumera câteva dintre acestea:

- În primul rând, are meritul, incontestabil, în formarea unor generații de specialiști recunoscuți și apreciați în Fizica Atomică și Nucleară;

- Importante descoperiri științifice, dintre care unele s-au impus și pe plan mondial: a obținut (primul în lume) spectre de raze X în gaze, utilizând un spectrometru după o concepție și execuție proprie; importante contribuții în fizica neutronilor, studiul reacțiilor nucleare, preponderent în cazul interacțiunilor nucleare la energii joase, medii și înalte; preocupări prin studii aprofundate de dezintegrarea mezonilor și altele;

- În 1936, împreună cu Yvette Cauchois, anunță descoperirea elementului 87 Moldavium (M) pe baza spectrului de radiații X al mineralului zeolitic polucit.

Denumirea de Moldavium a primit-o ca un omagiu adus adevăratei provincii natale. Horia Hulubei este primul român care a publicat în prestigioasa revistă americană „The Physical Review” articolul „Sea for Element 87”.

Pentru activitatea sa, desfășurată în Franța, primește premiul Fossignon și premiul „Henri Wilde” (1938) din partea Academiei de Științe din Franța. În 1940 este ales membru al Academiei de Științe din Franța, iar în 1944 - membru al Academiei de Științe din Lisabona. A fost membru al Societăților de Fizică din Franța, Germania, Elveția, SUA și, evident, din România. Dacă în 27 mai 1946 a fost primit în rândul membrilor titulari ai Academiei Române, este exclus în 1948 și reprimat după șapte ani, la 2 iulie 1955.

În anul 1971 se sărbătorește aniversarea a 50 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român. Cu această ocazie, conducătorii vremii au văzut că un savant de prestigiu și recunoscut în lumea științifică internațională este ținut în umbră și ignorat. Pentru a repara într-un fel această nedreptate, la 4 mai în același an este declarat Erou al Muncii Socialiste și i se acordă Medalia de aur Secerea și Ciocanul.

În acest an, 2018, la 15 noiembrie, vom sărbători 122 de ani de la nașterea marelui savant, iar la 22 decembrie vom omagia trecerea în eternitate, acum 46 de ani, a celui care a fost fondatorul școlii

românești de fizică.

La 15 noiembrie 2016, când savantul Horia Hulubei era sărbătorit printr-o omagiere emoțională, cu ocazia a 120 ani de la nașterea sa, unul din delegați spunea: „Nu cred că se mai poate naște un asemenea om, care, pe lângă valoarea lui științifică, era uman, cald, ajutător, sfătuitor și... foarte popular... Mă bucur că a fost sărbătorit așa cum merită, însă generațiile tinere nu vor mai ști despre acest titan decât din poze. Am trăit sub timpul creației, învățaturii și colaborării, ca într-o familie, am iubit acel loc datorită atmosferei create de dragul nostru părinte Horia Hulubei”.

Prof. univ. dr. ing. **GHEORGHE P. ȚICLETE**

0%

User Rating: Be the first one !

